

Parlamentul
Republicii Moldova

OS nr. 3
17 iulie 2024

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Amendament suplimentar la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative nr. 390 din 02.11.2023

În conformitate cu prevederile art.59 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996, în urma examinării proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (nr.390 din 02.11.2023) prezint următorul amendament:

Art. I Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr 309-320, art.466)".

Se propune completarea proiectului cu pct. 3 conform căruia sintagma „Legislația administrativă” să fie substituită pe tot parcursul codului cu textul „legislația procedural-administrativă” la forma gramaticală respectivă, iar textul “raporturi administrative” să fie substituită pe tot parcursul codului cu textul „raporturi procedural-administrative” la forma gramaticală respectivă.

Argumentare

Această intervenție este necesară în vederea corelării prevederilor din Cod cu noua denumire a acestuia din „Codul administrativ” în „Codul de proceduri administrative”. În acest context, deoarece Codul de procedură administrativă stabilește reguli de procedură administrative generale care privesc emiterea actelor administrative de către toate organele administrației publice, formele necesare și condițiile ce trebuie îndeplinite în vederea elaborării și executării unei decizii legale, care să asigure realizarea a drepturilor și intereselor cetățenilor, în cadrul interacțiunii particularilor (cetățeni și entități de drept privat) cu autoritățile publice se constituie raporturi procedural – administrative, substituirea textelor „legislația administrativă” și „raporturi administrative” cu textele „legislație procedural – administrativă” și „raporturi procedural - administrative”, devenind necesară.

La pct. 2:

La art. 2 alineat (2) textul „norme legislative speciale derogatorii” se substituie cu textul „norme legislative speciale sau derogatorii”, iar la final se completează cu textul „care dezvoltă o normă constituțională”.

Argumentare

Substituirea textului „norme legislative speciale derogatorii” cu textul „norme legislative speciale sau derogatorii” este o intervenție tehnică care rezolvă o eroare de formulare. Or, nu există norme speciale derogatorii, potrivit prevederilor art. 5 alin. (3) și alin. (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative sunt norme speciale și norme derogatorii.

Concomitent, pentru a exclude orice interpretare și aplicare abuzivă a prevederilor art. 2 alin. (2), se propune completarea acestuia în final cu textul „care dezvoltă o normă constituțională”. Prin această intervenție se realizează o ancorare mai potrivită a acestor prevederi cu regulile generale în materie de tehnică normativă, dar și cu prevederile particulare ale art. 1 alin. (2) din Cod, conform cărora, legislația administrativă se întemeiază pe normele constituționale dezvoltate în prezentul cod, în alte legi și în alte acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile administrative și care trebuie să fie în concordanță cu Constituția Republicii Moldova.

Totodată, se asigură instituirea unei interdicții clare cu referire la derogarea de la prevederile din Cod care dezvoltă norme constituționale (acesta fiind scopul primar al legilor organice), iar asupra acelor prevederi/principii din Cod care nu derivă/nu dezvoltă careva prevederi constituționale această interdicție nu se va aplica, astfel încât, în baza regulilor generale de tehnică normativă, se va putea deroga prin norme speciale sau derogatorii din legi ulterioare, însă nu va fi admisă derogarea sau adoptarea de norme speciale care să contravină principiilor din Cod prin care se dezvoltă norme constituționale.

Se propune completarea art. 2 alin. (2) cu un nou alineat (2¹) cu următorul cuprins:

”(2¹) Sub incidența prezentei legi cad cetățenii străini și apatrizii, ale căror drepturi și interese legitime au fost lezate pe teritoriul Republicii Moldova”.

Argumentare

Această completare este necesară pentru a asigura extinderea prevederilor Codului de proceduri administrative și asupra cetățenilor străini și apatrizilor

care interacționează cu autoritățile publice din Republica Moldova, în special în procedurile legate de migrațiune.

La articolul 2 alin. (3) în contextul modificărilor operate la lit. b) se propune completarea intervenției și cu trimiterea la Codul de executare, iar la lit. d) se propune completarea prevederii după textul „procedurii de elaborare” cu textul „completare, modificare”.

Argumentare

Aceste intervenții sunt tehnice, însă necesare în vederea clarificării limitelor aplicabilității prevederilor Codului de proceduri administrative, fiind exceptate de la aplicare raporturile juridice ale autorităților care acționează inclusiv în condițiile Codului de executare și procedurii de modificare și completare a actelor normative.

La punctul 4 din proiect se propune expunerea articolului 6 în redacție nouă cu următorul cuprins:

„Articolul 6. Procedura administrativă

(1) Procedura administrativă este activitatea autorităților publice cu efect în exterior, îndreptată spre:

- a) examinarea condițiilor, pregătirea și emiterea unui act administrativ individual,
- b) examinarea condițiilor, pregătirea și încheierea unui contract administrativ;
- c) examinarea condițiilor, pregătirea și întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică.

(2) Procedura administrativă este obiectul controlului judecătoresc în procedura contenciosului administrativ.”

Argumentare

Expunerea în redacție nouă a articolului 6 este necesară în vederea corelării prevederilor acestui articol cu felurile procedurii administrative și felurile acțiunilor în contencios administrativ. Această intervenție este efectuată inclusiv la sugestia Guvernului din avizul comunicat la acest proiect de lege.

La punctul 5 din proiect se propune expunerea articolului 7 într-o altă redacție cu următorul cuprins:

„ Articolul 7. Autoritățile publice

În sensul prezentului cod, autorități publice se consideră orice organ, instituție publică sau structură organizatorică instituită printr-un act normativ, care acționează în regim de putere publică în scopul realizării unui interes public.”

Argumentare

Redarea într-o altă redacție a articolului 7 decât cea propusă inițial este necesară în vederea excluderii oricăror dubii de interpretare și aplicare atunci când se face referire la autoritățile publice a căror activitate administrativă cade sub incidența prevederilor Codului de proceduri administrative.

La punctul 6 din proiect se propune expunerea articolului 9 alin.(2) cu un al cuprins:

„(2) Prin cerere se poate adresa autorității publice orice solicitări prevăzute la art.162 și 208.”

Argumentare

Modificarea textului propus inițial pentru art. 9 alin. (2) este necesară în vederea excluderii oricăror confuzii între „petiție” și „cerere”, astfel încât devine clar care sunt solicitările care se fac prin intermediul cererilor.

La punctul 8 se propune o altă redacție a articolului 19 după cum urmează:

„**Articolul 19.** Procedura prealabilă

Procedura prealabilă este instituția prin care se soluționează cererile sau litigiile administrative până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ.”

Argumentare

Această redacție a articolului 19 rezolvă dilema privind rolul procedurii prealabile și scopul acesteia. Din textul propus rezultă că procedura prealabilă este destinată soluționării cererilor și litigiilor administrative până la înaintarea unei acțiuni în contencios administrativ. Astfel se face claritate între procedura prealabilă ca și cale de soluționare extrajudiciară a unui litigiu de contencios administrativ și depunerea unei cereri în obligare, spre exemplu, până la formularea unei acțiuni în contencios administrativ.

Observăm că în conformitate cu prevederile art. 208 alin. (3) – alin. (5) stabilesc că o acțiune în obligare sau în realizare ori în constatare poate fi depusă în instanța de contencios administrativ doar după ce persoana a solicitat anterior autorității emiterea actului administrativ individual, a solicitat realizarea,

tolerarea sau omiterea unei acțiuni sau a solicitat constatarea unui fapt. Aceste cereri nu sunt cereri în prealabil, însă nedeținerea lor anterior introducerii unei acțiuni în contencios administrativ atrage inadmisibilitatea acțiunii (art. 207 alin. (2) lit. f) cod administrativ).

În acest context, pentru a exclude orice dubiu de interpretare și aplicare eronată a prevederilor Codului de proceduri administrative trebuie să se facă claritate în noțiunea procedurii prealabile, care este o procedură obligatorie a fi respectată până la formularea unei acțiuni în contencios administrativ fie în vederea soluționării unui litigiu administrativ fie pentru respectarea condițiilor de admisibilitate a acțiunii în obligare, în realizare sau în constatare, toate fiind necesar a fi precedate de formularea unor cereri anterioare sesizării instanței de contencios administrativ.

După punctul 9 din proiect se propune completarea Codului administrativ cu un articol nou, art.43¹ cu următorul cuprins:

”Articolul 43¹. Repararea prejudiciilor cauzate prin activitate administrativă.

(1) Persoanele fiice sau juridice care se consideră vătămate într-un drept propriu prin activitate administrativă pot solicita repararea prejudiciului concomitent cu cerea depusă către autoritatea publică sau ulterior după soluționarea acțiunii contenciosului administrative prin hotărâre judecătorească irevocabilă

(2) În cazul în care repararea prejudiciului este solicitată ulterior, acțiunea privind repararea de prejudicii se examinează ca acțiune în obligare cu respectarea termenului de 3 luni de la rămânerea irevocabilă a hotărârii judecătorești.”

Argumentare

Completarea Codului administrativ cu un nou articol 43¹ se oferă soluție situațiilor privind recuperarea prejudiciilor suportate urmare a activității administrative desfășurată de către o autoritate. Prin această propunere se soluționează problematica conceptuală a necesității și procedurii reparării prejudiciilor cauzate prin activitate administrative, asigurându-se protejarea efectivă a intereselor justițiabililor.

În acest context constatăm că potrivit redacției actuale a Codului administrativ (art. 60 alin. (3), termenul general pentru formularea unei acțiuni în compensarea prejudiciului cauzat prin activitate administrativă începe să curgă din data devenirii definitive a hotărârii judecătorești prin care s-a anulat actul administrativ. Aceste prevederi fiind de fapt, unicele norme care foarte voalat ar stabili un drept al cetățeanului de a formula o acțiune în vederea încasării

prejudiciului cauzat prin activitate administrativă. Codul nu stabilește claritate cu referire la felul acțiunii care are ca obiect recuperarea / repararea prejudiciului cauzat prin activitate administrativă.

La fel, potrivit prevederilor art. 167 alin. (4) Cod administrativ, observăm că particularii pot formula o cerere în desdăunare și concomitent cu cererea prealabilă, această cerere în desdăunare urmând a fi examinată în cadrul unei proceduri administrative separate.

În acest sens, pentru excluderea oricăror dubii de interpretare și aplicare, prin completarea codului cu art. 43¹ se face claritate și se stabilește regula potrivit căreia, repararea prejudiciului poate fi solicitată concomitent cu cererea depusă la autoritatea publică, care urmează cursul logic al procedurii administrative, sau ulterior după anularea actului administrativ cauzator de prejudiciu, în acest din urmă caz, cererea în repararea prejudiciului urmând a fi examinată în ordinea contenciosului administrativ ca și acțiune în obligare.

La punctul 11 din proiect se propune expunerea articolului 46 în redacție nouă

”Articolul 46. Reprezentanții împuterniciți.

- (1) În procedură administrativă participanții pot fi reprezentați de o persoană împuternicită. Împuternicirile reprezentantului se consemnează în procuri, mandate al avocatului (semnate olograf sau prin semnătură electronică create în Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice (în continuare -împuternicire în baza semnăturii electronice. În măsura în care din conținutul procurii, mandatului avocatului sau al împuternicirii pentru toate acțiunile procedurale ce țin de procedura administrative.
- (2) La solicitare reprezentantul împuternicit prezintă procura ,mandatul avocatului sau împuternicirea în baza semnăturii electronice .Valabilitatea procedurii este reglementată de Codul civil.
- (3) Dacă pentru procedura administrativă a fost desemnat un reprezentant împuternicit, autoritatea publică urmează s-o adreseze acestuia. Autoritatea publică se poate adresa nemijlocit și participantului reprezentat dacă acesta este obligat să contribuie la procedura administrativă. Despre acest fapt reprezentantul împuternicit urmează să fie informat neîntârziat.”

Argumentare

Expunerea în redacție nouă este necesară având în vedere obiecțiile formulate în avizele recepționate după lectura I.

La punctul 13 din proiect se propune o nouă redacție a articolului Articolul 52 cu următorul cuprins:

„Articolul 52. Recuzarea la cererea unui participant

- (1) Pentru temeiurile prevăzute la art. 49 și 50 din prezentul cod, inclusiv la art. 50 Cod de procedură civilă, participanții la procedura administrativă pot recuza persoanele care acționează pentru autoritatea publică în această procedură. Cererea de recuzare se depune în scris.
- (2) În cazul organelor colegiale, cererea de recuzare se formulează individual pentru fiecare membru al organului colegial.
- (3) Recuzarea anticipată a persoanelor care acționează pentru autoritatea publică nu se admite. În cazul în care cererea de recuzare se depune de o persoană până la inițierea procedurii administrative, cererea de recuzare se restituie fără examinare.
- (4) Cererea de recuzare în privința aceleiași persoane, poate fi formulată repetat doar dacă are la bază fapte noi. Cererea de recuzare înaintată repetat pe aceleași temeiuri se lasă fără examinare și se anexează la dosarul procedurii administrative.
- (5) Decizia cu privire la cererea de recuzare se ia în decursul a 7 zile și se comunică în scris participanților.
- (6) La cerere, în decizia prin care s-a admis recuzarea se indică în ce măsură actele îndeplinite de persoana recuzată își păstrează valabilitatea.
- (7) Prevederile art. 51 se aplică corespunzător.”

Argumentare

Expunerea într-o nouă redacție a articolului 52 este dictată de volumul obiecțiilor formulate la varianta inițială a acestui articol, care au justificat expunerea cuprinsului într-o redacție nouă.

Se propune completarea proiectului cu expunerea în redacție nouă a prevederii de la art. 72 alin. (2) lit. c) după cum urează:

”c) depusă verbal, conform art.73, alin.(6)”

Argumentare

Expunerea în redacție nouă a art. 72 alin. (2) lit. c), asigură corelarea acestor prevederi cu prevederile de la art. 73 alin. (6) Cod administrativ.

La punctul 18 din proiect, se propune o nouă redacție pentru articolul 75 alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Petiția este însoțită de copia actului de identitate al petiționarului persoană fizică și, după caz, de mandatul avocatului sau de documentul confirmativ al reprezentantului legal, de procura sau de împuternicirea în baza semnăturii electronice a reprezentantului împuternicit, de documente sau dovezi prevăzute de reglementările legale în vigoare sau considerate utile de către petiționar pentru susținerea petiției sale”

Argumentare

Modificarea textului art. 74 alin. (4) este redacțională în vederea evitării interpretărilor duale.

Se propune excluderea punctelor 24 și 25 din proiectul aprobat în prima lectură.

Argumentare

Excluderea intervențiilor propuse prin pct. 24 și pct. 25 din proiect intervine ca urmare a consultării publice a proiectului după aprobarea acestuia în lectura I.

La punctul 26 din proiect se propune excluderea intervenției prin completarea articolului 105 cu alineatul (5).

Argumentare

Excluderea propunerii de completare a articolului 105 cu alineatul (5) rezidă din obiecțiile formulate la proiectul de lege urmare a adoptării acestuia în lectura I, deoarece s-a considerat unanim că această prevedere poate crea confuzii în interpretare și aplicare.

Se propune completarea proiectului cu prevederi privind completarea art. 115 alin. (2) și anume:

La articolul 115 alineatul (2) după textul „spezele pentru petiționare” se completează cu textul ”pentru notificare, pentru copiile actelor prezentate”.

Argumentare

Completarea art. 115 alin. (2) este necesară în vederea corelării prevederilor respective la alte prevederi ale codului care specifică când și pentru care situații costurile procedurii administrative se suportă de către participanți.

La punctele 32 – 39 din proiect se propune expunerea într-o nouă redacție a Titlului V din Codul administrativ cu următorul cuprins:

**„ TITLUL V
PROCEDURA PREALABILĂ**

Articolul 162. Scopul procedurii prealabile

(1) Procedura prealabilă precede adresarea în judecată cu o acțiune de contencios administrativ, indiferent de scopul urmărit de către reclamant.

(2) Cererea poate fi îndreptată în prealabil spre:

- a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal;
- b) emiterea unui act administrativ individual;
- c) impunerea autorității publice la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune;
- d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ;
- e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ.

Articolul 163. Neefectuarea procedurii prealabile

Procedura prealabilă nu se efectuează dacă:

- a) actul administrativ individual este emis de către Guvern, un consiliu local sau Adunarea Populară a Găgăuziei;
- b) decizia cu privire la cerere înrăutățește situația unei persoane față de situația din decizia inițială;
- c) legea prevede expres adresarea nemijlocită în instanța de judecată.

Articolul 164. Depunerea cererii în prealabil

(1) Cererea în prealabil se depune în scris, pe suport de hârtie sau în formă de document electronic, la autoritatea publică competentă.

(2) Autoritatea publică competentă este:

- a) în cazul prevăzut la art. 162 alin. (3) lit. a), d) și e) – autoritatea publică care a emis actul administrativ individual ori normativ către care se îndreaptă acțiunea în constatare;
- b) în cazul prevăzut la art. 162 alin. (3) lit. b) și c) – autoritatea publică care este obligată să emită un act administrativ individual sau căreia i se cere efectuarea unei acțiuni sau inacțiuni ori tolerarea unei acțiuni.

(3) Dacă cererea se depune în prealabil la autoritatea publică ierarhic superioară, aceasta transmite neîntârziat, dar nu mai târziu de 3 zile lucrătoare autorității competente cererea și o eventuală cerere de suspendare a executării actului administrativ individual. Ziua depunerii cererii la autoritatea publică ierarhic superioară se consideră ziua depunerii cererii la autoritatea publică competentă. Termenul de soluționare a cererii de suspendare a executării actului administrativ individual prevăzut la art. 172 alin. (3) începe să curgă din data înregistrării cererii la autoritatea publică competentă

(4) Dacă nu este denumită ca atare, o cerere depusă în prealabil nu poate fi respinsă din acest motiv, dacă este certă vătămarea unui drept prevăzut de lege care aparține persoanei.

ierarhic superioară. Dacă autoritatea publică competentă a respins în parte cererea, autoritatea publică ierarhic superioară soluționează doar partea respinsă a cererii.

(2) Dacă este necesară investigarea circumstanțelor, autoritatea publică ierarhic superioară poate efectua ea însăși aceste investigații sau poate împuternici autoritatea ierarhic inferioară să le efectueze.

(3) Soluționând cererea depusă în prealabil, autoritatea publică ierarhic superioară poate decide în sensul agravării situației participantului care a depus cererea prealabilă (*reformatio in pejus*), dacă legea nu prevede expres altfel.

(4) Termenele de soluționare de către autoritatea ierarhic superioară a cererii depuse în prealabil sunt prevăzute de art. 60-65 din prezentul cod.

(5) Prevederile prezentului articol nu se aplică dacă autoritatea publică competentă nu are autoritate publică ierarhic superioară.

Articolul 169. Prevederi procedurale suplimentare

(1) Dacă anularea sau emiterea unui act administrativ individual ori impunerea la acțiune, la tolerarea acțiunii sau la inacțiune în cadrul procedurii prealabile dezavantajează persoane terțe, atunci atragerea lor în procedură și audierea înainte de soluționarea cererii prealabile sunt obligatorii.

(2) Decizia cu privire la cererea depusă în prealabil se emite și se motivează în scris și se notifică participanților.

(3) Prevederile cu privire la actul administrativ individual se aplică corespunzător.”

Argumentare

În contextul în care prin proiectul de lege se propun intervenții substanțiale în textul articolelor care constituie Titlul V din Codul administrativ și deoarece se propun intervenții importante prin redarea într-o nouă redacție a articolelor 9 și 19, în vederea corelării și integrării armonioase a tuturor modificărilor se impune expunerea în redacție nouă a Titlului V în care sunt integrate toate modificările propuse prin proiectul adoptat în Lectura I.

La punctul 40 din proiect, se propune modificarea textului alineatului (6) cu care se propune completarea articolului 170, care va avea următorul cuprins:

„(6) Urmare a soluționării de către instanța de judecată a unei acțiuni în contencios administrativ autoritatea publică poate relua din oficiu sau la cerere procedura administrativă, cu excepția procedurilor disciplinare. La reluarea procedurii administrative autoritatea publică va respecta în mod obligatoriu efectele hotărârii judecătorești irevocabile.”

Argumentare

Articolul 165. Termenul pentru depunerea cererii în prealabil

(1) Cererea se depune în prealabil în termen de 30 de zile de la comunicarea sau notificarea actului administrativ individual.

(2) Dacă informația cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conține în actul administrativ individual sau este indicată incorect, cererea poate fi depusă în prealabil în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ.

(3) Articolul 207 alin. (2) lit. f) din prezentul cod nu are incidență dacă autoritatea publică competentă decide cu privire la cererea depusă în prealabil, deși termenul pentru depunerea acesteia nu a fost respectat. Această prevedere nu se aplică în cazul în care printr-un act administrativ individual este favorizat un terț.

(3) Emiterea unui act administrativ individual, impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune, precum și anularea integrală sau parțială a unui act administrativ normativ poate fi solicitată autorității publice competente oricând fără obligația de a respecta un termen.

Articolul 166. Inadmisibilitatea cererii depuse în prealabil

Cererea depusă în prealabil se declară inadmisibilă dacă:

- a) nu este depusă la autoritatea publică competentă;
- b) este depusă peste termenul prevăzut de art. 165 din prezentul cod;
- c) este depusă de către o altă persoană decât cea care își revendică propriile drepturi vătămate prin activitate administrativă;
- d) prin cererea se solicită efectuarea altor acțiuni decât cele prevăzute de art. 162 alin. (2).

Articolul 167. Soluționarea de către autoritatea publică competentă a cererii depusă în prealabil

- (1) Dacă consideră cererea ca fiind admisibilă și întemeiată, autoritatea publică competentă:
 - a) anulează în tot sau în parte actul administrativ individual contestat;
 - b) emite actul administrativ individual solicitat;
 - c) exercită acțiunea sau inacțiunea solicitată ori tolerează acțiunea cerută;
 - d) constată existența sau inexistența unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ
 - e) anulează în tot sau în parte actul administrativ normativ.
- (2) Dacă respinge în tot sau în parte cererea ca fiind inadmisibilă sau neîntemeiată, autoritatea publică competentă transmite în cel mult 3 zile lucrătoare dosarul administrativ cu toate actele autorității publice ierarhic superioare.
- (3) Termenele pentru soluționarea cererii depuse în prealabil sunt prevăzute de art.60-65 din prezentul cod.

Articolul 168. Decizia autorității publice ierarhic superioare

(1) Dacă autoritatea publică competentă a respins în tot cererea depusă în prealabil, decizia definitivă cu privire la cerere este luată de autoritatea publică

Prin această intervenție în textul alineatului (6) cu care se completează articolul 170 se propune exceptarea de la reluare doar a procedurilor disciplinare cu obligarea autorității publice să respecte efectele hotărârii judecătorești pronunțată de instanța de contencios administrativ. Această obligație este necesar a fi instituită în special atunci când prin hotărârea judecătorească se constată încălcări grave de procedură care au atras anularea actului administrativ sau încălcări grave ale drepturilor participanților la procedura administrativă, inclusiv depășirea limitelor dreptului discreționar al autorităților.

La punctul 41 din proiect (modificarea alineatului (2) articolul 171) se propune următoarea completare:

la alineatul (4) propoziția a doua se abrogă.

Argumentare

Abrogarea propoziției a doua de la art. 171 alin. (4) este necesară deoarece aceasta (textul respectiv) vine de fapt în contradicție cu prima propoziție din același alineat. Atât timp cât încă nu este dispusă suspendarea executării actului, acesta poate fi executat. Este un principiu universal aplicabil. Propoziția a doua oferă posibilitatea suspendării de drept a executării actului administrativ fără să existe o decizie a instanței sau a autorității publice de suspendare. Respectiv, dacă prima propoziție de la alin. (4) spune ca actul administrativ este executoriu din momentul survenirii obligativității lui dacă nu exista o decizie de suspendare, atunci doar așa și trebuie să fie, fără să existe posibilitatea suspendării de drept a executării actului în lipsa unei decizii doar prin simpla depunere a cererii de suspendare.

La punctul 45 din proiect, se propune reformularea alineatului (6) cu care se propune a fi completat articolul 191, după cum urmează.

„(6) Alte reglementări derogatorii de la prezentul articol în privința competenței jurisdicționale nu se admit. În caz de conflict de legi dintre alte acte normative și prezentul cod cu referire la competența jurisdicțională se aplică prevederile prezentului cod.”

Argumentare

Reformularea este necesară pentru a asigura integrarea prevederilor în textul actului, asigurându-se unitatea de stil și terminologie. Concomitent, noua redacție a alineatului (6) exclude orice posibilitatea de a stabili prin alte acte normative competențe jurisdicționale în contenciosul administrativ. În situația în

care în Republica Moldova competența jurisdicțională se stabilește în codurile de procedură, contenciosul administrativ nu trebuie să fie o excepție. Orice intenție a legiuitorului de a stabili competență jurisdicțională excepțională, aceasta trebuie să se facă prin modificarea art. 191 Cod de proceduri administrative și nu altfel.

Se propune completarea proiectului de lege cu un punct nou cu următorul cuprins:

La articolul 194 alineatul (2) se abrogă

Argumentare

Abrogarea alin. (2) de la art. 194 Cod administrativ este necesară în contextul corelării art. 194 Cod administrativ c prevederilor art. 442 Cod de procedură civilă și în corespundere cu Legea nr. 64/2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, potrivit căreia instanța de recurs soluționează doar probleme de drept.

La punctul 46 din proiect se propune redarea în redacție nouă a articolului 195 cu următorul cuprins:

“**Articolul 195.** Aplicarea suplimentară a prevederilor

- (1) Procedura examinării și soluționării acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod.
- (2) Prevederile Codului de procedura civilă se aplică în măsura în care nu vin în contradicție cu prezentul cod.
- (3) Articolele 116, 169–171, 186¹ din Codul de procedură civilă nu se aplică la examinarea și soluționarea acțiunii în contenciosul administrativ.”

Argumentare

Expunerea în redacție nouă a articolului 195 este propusă în contextul observațiilor comunicate la proiect după adoptarea acestuia în Lectura I.

Punctul 48 din proiect se propune expunerea în redacție nouă cu următorul cuprins

„La articolul 199:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă s-a constatat că judecătorului sau completului competent pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ i s-a distribuit o cauză civilă

de competența aceleiași instanțe de judecată, acesta, printr-o încheiere nesuscetibilă de recurs, își declină competența și remite președintelui de instanță dosarul spre soluționarea conflictului intern de competență după materie.”

alineatul (1) se completează cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins:

„(1¹) Președintele de instanță poate soluționa conflictul intern de competență după materie sau poate solicita instanței ierarhic superioare soluționarea acestuia conform art.200 din prezentul Cod.

(1²) Cauza civilă, în privința căreia s-a soluționat conflictul de competență după materie potrivit alin. (1) și (1¹), poate fi redistribuită aleatoriu, inclusiv judecătorilor sau completelor pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ, fiind examinată în ordinea procedurii civile generale.”

Argumentare

Propunerea de redare în redacție nouă a pct. 48 din proiect a rezultat urmare a consultării proiectului cu autoritățile interesate în vederea oferirii unei soluții viabile pentru soluționarea conflictelor interne de competență după materie care pot apărea la nivelul judecătoriilor.

La punctul 49 din proiect care vizează completarea articolului 200:
textul „(2¹)” se substituie cu textul „(1¹)”.

Argumentare

Se corectează o eroare tehnică

La punctul 50 din proiect, care vizează modificarea alineatului (2) articolul 201 se propune completarea la final cu textul „iar textul „ alin. (1) și (2)” se exclude”

Argumentare

Această modificare este necesară în vederea corelării cu prevederile art. 199 modificat prin propunerea făcută anterior la punctul 48 din proiect.

Se propune completarea proiectului de lege cu un nou punct conform căruia să se opereze modificarea articolului 202 după cum urmează:

„articolul 202 alineatul (1) se completează la final cu textul „inclusiv la art. 50 Cod de procedură civilă.”

Argumentare

Această completare se justifică prin necesitatea extinderii obligației judecătorului de a face declarație de abținere de la judecarea cauzei inclusiv în situațiile prevăzute la art. 50 Cod de procedură civilă, care sunt aplicabile în contenciosul administrativ prin prisma prevederilor art. 195 Cod administrativ.

La punctul 51 din proiect se propune excluderea textului “alineatul (1)”.

Argumentare

Se corectează o eroare tehnică. Articolul 203 nu este divizat în alineate.

Punctul 52 din proiect se propune a fi reformulat cu următorul cuprins:

„La articolul 205:

denumirea se modifică după cum urmează:

„Articolul 205. Terții”

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) La examinarea acțiunii în contencios administrativ, instanța de judecată va atrage în proces din oficiu sau va accepta la cerere, persoane în calitate de terți, doar dacă drepturile acestora ar putea fi afectate prin soluționarea litigiului.”

la alineatul (2) se abrogă prima propoziție. Propoziția a doua va avea următorul cuprins:

„(2) Această prevedere se aplică, dacă:”

alineatul (3) se completează la final cu textul „în calitate de terț.”

Argumentare

Este o intervenție redacțională care clarifică situațiile în care instanța poate atrage terți în proces și când instanța este obligată să atragă terți în procesul de contencios administrativ.

Se propune reformularea punctului 53 din proiect după cum urmează:

„La articolul 206:

la alineatul (2) la finalul frazei textul „sau normativ.” se exclude se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul conținut:

„(3) Acțiunile de la alin. (1) lit. a)-d) pot conține și pretenții privind repararea prejudiciului cauzat prin activitate administrativă.

(4) Drepturile vătămăte prin activitate administrativă în legătură cu contractele administrative pot fi apărate în conformitate cu prezentul articol.”

Argumentare

Aceasta propunere de modificare intervenției inițiale în textul articolului 206 este justificată urmare a modificărilor făcute anterior legat de completarea codului cu articolul 43¹, 6, 9 și 19. Intervenția prevede exclusiv completarea art. 206 cu alin. (3) și alin. (4) care nu afectează dreptul formulării unei acțiuni în contestare. Acțiunea în contestare rămâne în continuare a fi cea de la art. 206 alin. (1) lit. a), iar acțiunile de la art. 162 alin. (2) lit. d) se regăsesc la 206 alin. (1) lit. d).

Se propune reformularea punctului 54 din proiect după cum urmează:

„La articolul 207:

la alineatul (2):

propoziția întâi va avea următorul cuprins:

„(2) Acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă dacă:”

la litera a) cuvântul „definitivă” se substituie cu cuvântul „irevocabilă”, iar textul „de drept” se exclude;

litera b) va avea următorul cuprins:

„b) există o încheiere judecătorească irevocabilă prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune în acelaș litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri sau prin care s-a încetat procesul urmare a confirmării unei tranzacții de împăcare între părți cu privire la același litigiu;”

la litera c) textul „de drept” se exclude.

articolul se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Normele speciale pot prevedea și alte temeuri de inadmisibilitate care nu vor afecta esența dreptului la apărare.”

Argumentare

Redarea punctului 54 în redacție nouă vine în contextul observațiilor Guvernului făcute în cadrul avizării proiectului

La punctul 55 din proiect se propune expunerea articolului 208 într-o nouă redacție cu următorul cuprins:

„**Articolul 208.** Respectarea procedurii prelabile

(1) Până la înaintarea acțiunii în contestare se va respecta procedura prelabilă, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Acțiunea în obligare se examinează numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual.

(3) O acțiune în realizare se examinează numai dacă reclamantul a depus în prealabil la autoritatea publică competentă o cerere prin care a solicitat efectuarea unei acțiuni, tolerarea unei acțiuni sau abținerea de la efectuarea unei acțiuni.

(4) O acțiune în constatare se examinează numai dacă reclamantul s-a adresat în prealabil la autoritatea publică competentă cu cerere de constatare.

(5) O acțiune în control normativ se examinează numai dacă reclamantul s-a adresat în prealabil la autoritatea publică emitentă cu cerere de anulare.”

Argumentare

Redarea punctului 55 în redacție nouă vine în contextul observațiilor Guvernului făcute în cadrul avizării proiectului

La punctul 56 din proiect se propune expunerea articolului 209 într-o nouă redacție cu următorul cuprins:

„**Articolul 209.** Termenul de înaintare a acțiunii în contencios administrativ

(1) Acțiunile în contestare, în obligare, în realizare, în constatare și în control normativ se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la:

a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea depusă în prealabil;

b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă.

(2) Dacă informația cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conține în decizia cu privire la cererea depusă în prealabil ori este indicată incorect, înaintarea acțiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea deciziei cu privire la cererea depusă în prealabil.

(3) Dacă autoritatea publică nu răspunde la cererea depusă în prealabil alineatul (2) se aplică corespunzător.”

Argumentare

Redarea punctului 56 în redacție nouă vine în contextul observațiilor Guvernului făcute în cadrul avizării proiectului

Se propune excluderea pct. 57 din proiect, deoarece prin Legea nr.452/2023 acest articol a fost modificat prin completarea alin. (1) cu lit. e) care prevede anexarea dovezii de plată a taxei de stat și / sau taxei de timbru.

Se propune reformularea punctului 58 din proiect după cum urmează:

„La articolul 214:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Instanța de judecată poate dispune suspendarea executării actului administrativ individual din cel puțin unul din motivele prevăzute la art. 172 alin. (2).”

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

“(4) Instanța de judecată decide cu privire la suspendarea executării actului administrativ individual, fără citarea participanților la proces, printr-o încheiere care se execută imediat, dar care este susceptibilă de recurs.”

se completează cu alineatul (12) cu următorul conținut:

„(12) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul acțiunilor în control normativ, dacă legea nu prevede altfel.”

Argumentare

Redarea punctului 56 în redacție nouă vine în contextul observațiilor Guvernului făcute în cadrul avizării proiectului

Se propune reformularea punctului 60 din proiect după cum urmează:

„La art. 216 alin. (1) cuvintele „instanței colegiale” se substituie cu textul „completelor de judecători”

Argumentare

Redarea punctului 60 în redacție nouă vine în contextul observațiilor Guvernului făcute în cadrul avizării proiectului

Se propune reformularea punctului 60 din proiect după cum urmează:

„Articolul 217 la final se completează cu textul « de încetare a procesului în condițiile Codului de procedură civilă.”

Argumentare

Această propunere înglobează propunerea inițială și precizează felul actului judecătoresc (încheierii judecătorești) prin care se încetează procesul urmare a confirmării de către instanță a tranzacției de împăcare. Modificarea propusă face trimitere la CPC (art. 265 lit. d))

Se propune completarea proiectului cu un nou punct prin care să se opereze modificări la art. 218 după cum urmează:

„Articolul 218 se completează cu litera e) cu următorul conținut:

„e) dacă pârâtul până la pledoarii comunică și probează executarea obligației care este obiectul acțiunii în contencios administrativ, iar reclamantul nu renunță la pretenții, instanța va adopta o hotărâre de respingere a cererii. În acest caz

cheltuielile părților de judecare a cauzei se consideră compensate.”

Argumentare

Completarea art. 218 cu lit. e) este necesară pentru a stabili reguli similare determinate și în CPC cu referire la soarta cheltuielilor de judecare a pricinii în cazul în care pârâtul (autoritatea publică pârâtă) execută obligația până la pledoarii iar reclamantul nu renunța la acțiune. Relevantă aici au prevederile art. 97 CPC.

Se propune completarea proiectului cu un nou punct prin care să se reformuleze articolul 224 după cum urmează:

„Articolul 224. Hotărârile instanței de judecată

(1) Examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri:

a) în baza unei acțiuni în contestare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual, precum și o eventuală decizie de soluționare a cererii în prealabil, dacă acestea sunt ilegale și prin ele reclamantul este vătămat în drepturile sale și soluționează eventuala cerere privind repararea prejudiciilor;

b) în baza unei acțiuni în obligare, anulează în tot sau în parte eventuala decizie de respingere a cererii depuse în prealabil și obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă pretenția reclamantului de emitere a actului este întemeiată și soluționează eventuala cerere privind repararea prejudiciilor;

c) în baza unei acțiuni în realizare, anulează eventuala decizie adoptată în procedura prealabilă, obligă autoritatea publică la acțiune, la tolerare acțiunii sau la inacțiune, dacă pretenția reclamantului este întemeiată, și soluționează eventuala cerere privind repararea prejudiciilor;

d) în baza unei acțiuni în constatare, anulează eventuala decizie adoptată în procedura prealabilă, constată existența sau inexistența unui raport juridic ori nulitatea unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ și soluționează eventuala cerere privind repararea prejudiciilor;

e) în baza unei acțiuni de control normativ, anulează eventuala decizie adoptată în procedura prealabilă, anulează în tot sau în parte actul administrativ normativ, dacă acesta este ilegal;

f) respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a) - e).

(2) Dacă la momentul anulării actului administrativ individual de către instanță acesta este deja executat, instanța dispune, la cerere, întoarcerea executării, în măsura în care ea este real posibilă.”

Argumentare

Expunerea articolului 224 în nouă redacție este necesară în vederea corelării acestuia cu prevederile de la art. 9, art. 206 și art. 208 reformulate prin propunerile anterioare.

Se propune completarea proiectului cu un nou punct prin care să se reformuleze articolul 226 după cum urmează:

“Articolul 226. Motivarea hotărârilor în fond

(1) La pronunțarea hotărârii în fond, instanța de judecată explică succint motivele hotărârii.

(2) Hotărârile în fond se motivează în scris în termen de 45 de zile lucrătoare de la înregistrarea cererii de apel depusă în termen sau de la depunerea cererii de motivare a hotărârii. Cererea de motivare a hotărârii se depune în termenul de decădere de 15 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii.

(3) Dacă instanța de apel repune apelantul în termenul de apel, hotărârea în fond se motivează în termen de 45 zile lucrătoare de la primirea încheierii de repunere în termen.

(4) Hotărârile Curții Supreme de Justiție, ca instanță de fond se adoptă motivat.”

Argumentare

Expunerea în redacție nouă a art. 226 este necesară în vederea ralierei acestor prevederi la modificările operate la Codul de procedură civilă.

La punctul 65 din proiect în textul articolului 234, după cuvântul « timbru » se propune completarea cu textul « , după caz și a taxei de stat, precum »

Argumentare

Această propunere vine în contextul în care anterior se propune completarea Codului administrativ cu art. 43¹ și expunerea într-o nouă redacție a art. 224, potrivit căroră este instituită posibilitatea soluționării și pretențiilor în desdăunare, acestea din urmă, conform prevederilor Legii nr. 213/2023 (modificată ulterior) fiind susceptibile taxării cu taxă de stat. Corespunzător, pentru cazurile în care în fond s-au soluționat cereri de încasare a prejudiciului, la cererea de apel se va anexa și dovada de plată a taxei de stat pentru această pretenție.

Se propune expunerea în redacție nouă a punctului 66 din proiect după cum urmează:

„66. La articolul 235 din textul „și art. 234 alin. (1),” se exclud cuvintele „alin. (1),”.”

Argumentare

Se corectează o eroare tehnică

Punctul 68 se propune a fi expus după cum urmează:

„La articolul 240:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„Articolul 240. Împuternicirile instanței de apel”

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Examinând cererea de apel, instanța de apel adoptă una dintre următoarele decizii:

- a) respinge apelul și menține hotărârea;
- b) admite apelul, casează integral hotărârea primei instanțe și respinge acțiunea ca inadmisibilă;
- c) admite apelul, casează integral sau parțial hotărârea primei instanțe și emite o altă hotărâre în partea casată;
- d) admite apelul și modifică hotărârea primei instanțe;
- e) admite apelul, casează hotărârea, confirmă tranzacția de împăcare și dispune încetarea procesului.”

Argumentare

Se asigură corelarea cu prevederi similare din Codul de procedură civilă.

Se propune expunerea punctului 69 din proiect după cum urmează:

„69. La articolul 243 alineatul (1) literele b) și c) vor avea următorul cuprins:

„b) respinge recursul și menține încheierea;

c) admite recursul, anulează încheierea și adoptă o nouă încheiere. În cazul anulării încheierii de inadmisibilitate instanța de recurs trimite neîntârziat dosarul la instanța de fond.”

Argumentare

Se corectează o eroare tehnică

La punctul 70 din proiect se propune reformularea integrală a articolului 245 după cum urmează:

”Articolul 245. Depunerea cererii de recurs

- (1) Recursul se depune la instanța de apel în termen de 2 luni de la comunicarea deciziei sau hotărârii motivate a instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

- (2) Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.”
- (3) Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.”

Argumentare

Se raliază prevederilor similare din Codul de procedură civilă și se elimina unele erori din textul anterior.

La punctul 71 din proiect se propun următoarele modificări

La articolul 249 alineat (1) propoziția a doua va avea următorul cuprins:

„(1) Prevederile Codului de executare se aplică dacă prezentul cod nu prevede altfel.”

La articolul 251 alineatul (3) se completează la final cu textul „ , dacă legea nu prevede altfel.”

La articolul 252 alineatul (1) se completează cu propoziția cu următorul cuprins:

„(1) Documentele executorii care prevăd încasarea mijloacelor bănești din contul autorităților publice se vor executa benevol în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a actului în baza căruia au fost emise.”

La articolul 254 alineatul (1) cifra „254” se substituie cu cifra „255”

La articolul 255 textul „3 zile” se substituie cu textul „5 zile”

La articolul 256 alineatul (1) textul „3 zile” se substituie cu textul „5 zile”, iar alineatul (4) se abrogă.

Argumentare

Toate aceste propuneri sunt formulate în contextul comentariilor și obiecțiilor formulate în cadrul avizării proiectului

La Articolul II din proiect:

La pct. 1, textul „Cod administrativ” de la lit. b) art. 11 Cod de executare, se substituie cu textul „Codul de proceduri administrative”.

La pct. 3 din proiect, textul „emise în contencios administrativ” de la alin. (3) art. 16 se substituie cu textul „prevăzute de Codul de proceduri administrative”

Se propune completarea Articolului II cu pct. 4) și pct. 5) cu următorul cuprins:

„4) Articolul 38 alineatul (2) se completează cu alineatul (2¹) cu următorul conținut:

”(2¹) Onorariul executorul judecătoresc în cadrul procedurii de executare a documentelor executorii prevăzute de Codul de proceduri administrative constituie 10 unități convenționale per oră, dar nu mai mult de 1 000 de unități convenționale în cadrul unei proceduri de executare. Metodologia de evidență și calcul a orelor în vederea stabilirii onorariului va fi aprobată de Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești.”

5) La articolul 68:

alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

”(1) Documentele executorii privind dezafectarea incontestabilă a mijloacelor bănești din contul bugetelor componente ale bugetului public național, precum și din contul autorităților/instituțiilor bugetare, se execută benevol de autoritatea competentă în termen de 3 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești sau a actului ce stabilește obligația.

(2) În cazul neexecutării documentului executoriu în termenul indicat la alin. (1), creditorul poate solicita executorului judecătoresc inițierea executării silită, conform procedurii stabilite de Codul de executare și Codul de proceduri administrative, după caz.”

Alineatul (4²) va avea următorul cuprins:

„(4²) Onorariul executorului judecătoresc pentru executarea silită a documentului executoriu va fi încasat în conformitate cu Codul de executare.”

Alineatul (4³) se abrogă.

Argumentare

Propunerile de completare a Articolului II din proiect rezultă din obiecțiile și propunerile formulate de autorități în cadrul procedurii de consultare publică și avizare de către Guvern a proiectului

Deputat în Parlament

